

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Студентки 2 курсу 5м групи
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»,
спеціалізації
«Публічне управління та
адміністрування»

Науковий керівник :
доктор економічних наук,
доцент

Гарант освітньої програми:
кандидат економічних наук,
доцент

Павлової
Світлани
Олександрівни

Новікова
Наталія
Леонідівна

Дьяченко
Ольга
Володимирівна

Київ 2021

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра публічного управління та адміністрування

Освітній ступінь: магістр

Спеціальність: публічне управління та адміністрування

Спеціалізація: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри

«20» січня 2021 р.

**Завдання
на випускн кваліфікаційну роботу (проект)
студентові**

Павловій Світлані Олександрівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту): «Діяльність органів державної влади в сфері соціального захисту»

Затверджена наказом ректора від «28» грудня 2020 р. № 3940

2. Строк здачі студентом закінченої роботи (проекту): 22.10.2021

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проекту): обґрунтування теоретичних підходів до визначення ключових аспектів діяльності органів державної влади в сфері соціального захисту та надання практичних рекомендацій щодо її удосконалення.

Об'єкт дослідження: процес організації діяльності органів державної влади в сфері соціального захисту.

Предмет дослідження: теоретичні напрацювання та практичні рекомендації щодо діяльності органів державної влади в сфері соціального захисту.

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

1.1 Підходи до визначення категорії «соціальний захист»

1.2 Особливості державної політики в сфері соціального захисту

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ

2.1 Роль Міністерства соціальної політики у формуванні системи соціального захисту в Україні

2.2. Сучасний стан соціального захисту в Україні

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	до 13.11.2020	13.11.2020
2	Затвердження плану та завдання випускної кваліфікаційної роботи	до 20.01.2021	20.01.2021
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	до 16.04.2021	16.04.2021
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	до 14.06.2021	14.06.2021
5	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису третього розділу випускної кваліфікаційної роботи	06.09.2021	06.09.2021
6	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи на кафедрі	до 22.10.2021	22.10.2021
7	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	25.10-05.11.2021	25.10-05.11.2021
8	Зовнішнє рецензування ВКР	08.11-12.11.2021	08.11-12.11.2021
9	Подача роботи завідувачу кафедри	15.11-19.11.2021	15.11-19.11.2021
10	Захист випускної кваліфікаційної роботи	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання «20» січня 2021 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

(прізвище, ініціали, підпис)

8. Керівник проектної групи (гарант освітньої програми) Дьяченко О.В.

9. Завдання прийняв до виконання студент _____

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту):

Випускна кваліфікаційна робота Павлової Світлани Олександрівни на тему: «Діяльність органів державної влади в сфері соціального захисту» відповідає темі та носить актуальний характер. Автором опрацьовано значний масив вітчизняних та зарубіжних інформаційних джерел, що дало змогу розкрити сутність заявленої теми.

У першому розділі автором досліджено теоретико-методичні підходи до організації діяльності органів державної влади в сфері соціального захисту, виявлено особливості державної політики в сфері соціального захисту.

Другий розділ ВКР присвячено аналізу системи соціального захисту в Україні, охарактеризовано роль Міністерства соціальної політики у формуванні системи соціального захисту в Україні

У третьому розділі запропоновано напрями удосконалення діяльності органів державної влади в сфері соціального захисту.

Зміст та структура роботи розкривають тему, робота виконана відповідно до вимог та рекомендована до захисту з позитивною оцінкою, а її автор Павлова Світлана Олександрівна заслуговує на присвоєння ступеня магістр зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту) _____

(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Дьяченко Ольга Володимирівна _____

(підпис, дата)

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проект):

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента _____

(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Керівник проектної групи (гарант освітньої програми): Дьяченко О.В. _____

(підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Н.Л. _____

(підпис)

«19» листопада 2021 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ	8
1.1 Підходи до визначення категорії «соціальний захист»	8
1.2 Особливості державної політики в сфері соціального захисту	11
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ ..	16
2.1 Роль Міністерства соціальної політики у формуванні системи соціального захисту в Україні	16
2.2. Сучасний стан соціального захисту в Україні	20
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ	29
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	36
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	39

ВСТУП

Сучасне цивілізоване суспільство повинно будуватися на принципах соціальної відповідальності. Система соціального захисту є одним з найважливіших об'єктів у сфері державного управління. Рівень розвитку соціальної сфери є свідченням розвитку та зрілості суспільства, заснованого на принципах гуманізму та демократії. Соціальна сфера створює сприятливі умови як для духовного, так і для матеріального життя. Якість, асортимент та доступність соціальних послуг є важливими складовими рівня життя. Необхідно сформуванати глибоке розуміння важливості створення та реалізації соціальних проектів. Вищезазначене актуалізує дослідження, спрямовані на дослідження особливостей формування системи соціального захисту.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних підходів до визначення ключових аспектів діяльності органів державної влади в сфері соціального захисту та надання практичних рекомендацій щодо її удосконалення.

Зазначена мета вимагає вирішити наступні завдання:

- проаналізувати підходи до визначення категорії «соціальний захист»;
- виявити особливості державної політики в сфері соціального захисту;
- проаналізувати роль Міністерства соціальної політики у формуванні системи соціального захисту в Україні;
- дослідити сучасний стан соціального захисту в Україні;
- запропонувати напрями удосконалення діяльності органів державної влади в системі соціального захисту.

Об'єктом дослідження виступає процес організації діяльності органів державної влади в сфері соціального захисту.

Предметом дослідження є теоретичні напрацювання та практичні рекомендації щодо діяльності органів державної влади в сфері соціального захисту.

Найбільш важливі питання, пов'язані з визначеною тематикою, висвітлені в роботах таких дослідників, як Т. Гітіс [4-5], К. Денисенко [7], М. Кравченко [17-18], В. Лаврухін [20], Г. Лопушняк [21], І. Сидор [39] та ін.

З метою реалізації поставлених завдань використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: наукової абстракції – для визначення теоретичних підходів до розуміння системи соціального захисту (п. 1.1), особливості державної політики в сфері соціального захисту (п. 1.2); аналізу та синтезу, кількісного та якісного аналізу – для формування пропозицій щодо удосконалення державного регулювання сфери соціального захисту (Р.3) тощо.

Інформаційною базою дослідження стали: Закони України, офіційні матеріали Державного комітету статистики України, оперативна інформація міністерств та відомств, періодичні видання, праці вітчизняних і зарубіжних науковців з проблеми дослідження, а також інформаційні ресурси інформаційної мережі Internet.

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, 3-х розділів, висновків і пропозицій списку використаних джерел і додатків. Основний текст роботи становить 38 сторінок, в т.ч. 3 таблиці, 6 рисунків. Список використаних джерел містить 57 найменувань, викладені на 6 сторінках.

Результати роботи опубліковано у статті Павлова С. Теоретичні аспекти формування системи соціального захисту/ С. Павлова// Публічне управління та адміністрування в умовах суспільних трансформацій. Збірник наукових статей. 2021. –С. 174

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

1.1 Підходи до визначення категорії «соціальний захист»

За роки незалежності України ратифіковано низку міжнародних нормативно-правових актів, прийнято векторні закони та інші нормативно-правові документи, вивчено та застосовано найкращий зарубіжний досвід розвинених країн у побудові сучасної національної системи захисту дітей.

Вжито значних заходів щодо впровадження в країні проактивної соціальної політики щодо незахищених верств населення. В даний час вітчизняна система соціального захисту не задовольняє всі потреби населення та не в повній мірі виконує свої зобов'язання щодо забезпечення соціально-правових гарантій. Деінституціалізація має на меті внесення змін у систему захисту, орієнтованих насамперед на збереження та підтримку гідного рівня життя, якнайкращий захист прав та інтересів членів суспільства.

Така політика є умовою проведення реформ, спрямованих на зниження рівня бідності в країні. Комплексне впровадження заходів сприятиме вирішенню існуючих проблем у вітчизняній системі соціального захисту, координації та спрямуванні дій усіх суб'єктів соціальної роботи щодо раннього виявлення проблем забезпечення, всебічна підтримка та допомога у подоланні складних життєвих обставин.

На початку дослідження доцільно визначити сутність поняття «соціальний захист». Поширення терміну «соціальний захист» пов'язане з прийняттям Закону про соціальний захист (Social Security Act) 1935 р. у США. В буквальному перекладі термін “security” має декілька значень, основними з яких є «безпека», «охорона», «захист», «забезпечення», «гарантування». У перекладі з англійської мови слово “social” означає «суспільний», «соціальний» [51]

Міжнародна організація праці (далі – МОП) визначає поняття соціального захисту як загальну базову соціальну підтримку всім громадянам незалежно від внесків або тривалості їх трудового стажу [47]

“The Encyclopedia Americana”: «соціальний захист у загальному розумінні цього поняття означає безпеку та свободу від страху та спрямоване до суспільства як до групи взаємопов’язаних людей, які залежать одна від одної» [56]

У вітчизняній літературі поняття соціального захисту трактується по-різному. Так, В.Р. Філіпчук у своїй праці «Соціальний захист населення: зміст категорії та відповідність викликам глобалізації» наводить визначення соціального захисту як діяльності держави, що спрямована на забезпечення, формування й розвиток повноцінної особистості, виявлення й нейтралізацію негативних факторів, що впливають на неї або система державного матеріального забезпечення ветеранів праці та інших громадян похилого віку, ветеранів війни, громадян, які потерпіли внаслідок Чорнобильської катастрофи, державна допомога сім’ям з дітьми та як комплекс законодавчо закріплених норм, що гарантує держава окремим верствам населення за конкретних економічних умов [47].

Д. Міщенко підкреслює, що «одним із напрямів ефективного використання бюджетних коштів у соціальній сфері є подальше провадження програмно-цільового методу. Саме розробка бюджетних програм в цій сфері забезпечить ефективне використання коштів, та забезпечить досягнення соціального ефекту» [26-27].

Так, В. Лаврухін зазначає, що «подвійний аспект розгляду соціального захисту – в широкому і вузькому значеннях – прийнятий і у соціологів. Широкому розгляду сприяє як визнане існування макро- і мікросоціології, так і загальна широта самого предмета соціології, до якого останнім часом відносять закономірності формування, функціонування і зміни соціальних спільнот, відносин між ними, соціальних інститутів, суспільних систем і їх

структур, взаємозалежність суб'єктів соціального життя, засобів життєздійснення» [20].

На думку Данилюк О.І.: «в умовах економічної нестабільності та катастрофічної нестачі коштів, зростання числа осіб, що потребують державної допомоги, фінансування соціальної сфери залишається актуальною проблемою, для вирішення якої доцільно залучати не лише державу, а й пересічних громадян та господарюючі структури» [6].

В. Скуратівський звертає увагу, що «соціальний захист – це комплекс організаційно-правових та економічних заходів, спрямованих на захист добробуту кожного члена суспільства в конкретних економічних умовах» [41].

І. Михайловська та О. Неліпович, звертають увагу на те, що більшість вітчизняних підходів до розуміння сутності соціального захисту ґрунтується на визначенні ролі держави в реалізації соціального захисту населення [24, С. 255–260].

На думку А. Огінської «в соціально-орієнтованій державі соціальний захист населення повинен бути зорієнтований не тільки на матеріальне забезпечення й обслуговування окремих категорій і груп населення, а й на підтримку та забезпечення гідного матеріального і соціального становища усіх громадян...» [29].

Таким чином, соціальний захист є об'єктом постійних наукових пошуків у сучасному суспільстві. Його вагомість актуалізується постійно зростаючою потребою. У підтримці незахищених верств населення. Соціальний захист служить інструментом вирішення протиріч між ефективністю суспільного виробництва і соціальною справедливістю. Категоріальне охоплення системи соціального захисту має включати потреби всіх верст населення, бути доступним та зрозумілим, враховувати потреби у відповідності з розвитком ринкових відносин.

1.2 Особливості державної політики в сфері соціального захисту

Державна соціальна політика передбачає взаємодію різних елементів на інституціональному рівні [12]. Це і норми права, які є формальними правилами поведінки, і морально-етичні принципи, що відображають неформальні правила для будь-якого суспільства. Завдання соціальної політики (рис.1.2) передбачають вирішення як тактичних, так і стратегічних цілей.

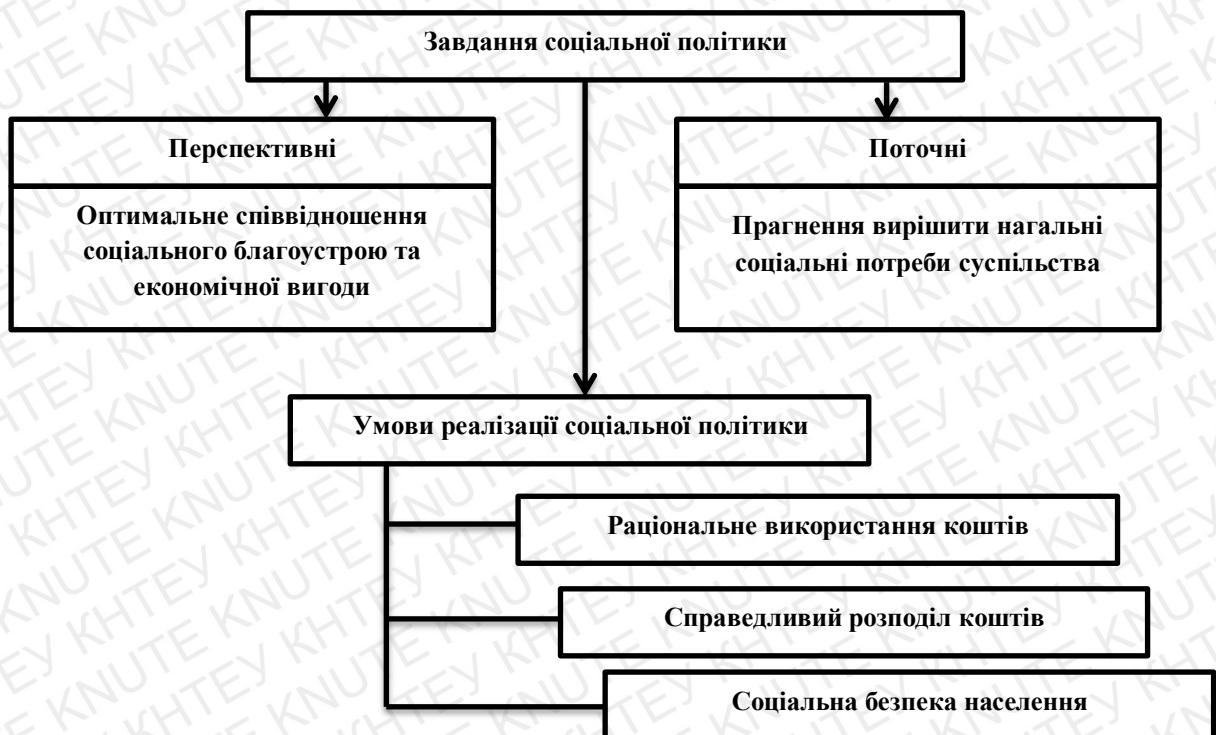

Рис. 1.1 Ключові завдання та принципи соціальної політики держави

Джерело: побудовано автором на основі [12].

Очевидно, що принцип раціональності передбачає пошук балансу між соціальними потребами та економічним благом. Проблема співвідношення економічного зростання та соціальних витрат існує стільки, скільки існує суспільство. Соціальні витрати за своєю сутністю відносяться до непервернених, тобто таких, які не несуть зворотного прибутку. Але в той же час вони є необхідними у цивілізованому суспільстві, адже створюють сприятливе середовище для розвитку суспільних інтересів, формування суспільної свідомості тощо. Принцип справедливості передбачає

запровадження такого розподілу коштів, який дає змогу максимально задовольнити потреби кожної соціальної категорії населення.

Щодо принципу безпеки, варто відмітити, що існує низка загроз, які так чи інакше створюють передумови для появи нових незахищених верст населення. Серед них, на наш погляд, доцільно виокремити такі: байдужість представників влади до соціальних потреб населення, відсутність збалансованих інтересів між владою і суспільством, низький рівень економічного розвитку країни, зростання безробіття і бідності в країні, зростання рівня недовіри в суспільстві, низький рівень толерантності та соціальної відповідальності [47], воєнні дії на сході України, анексія Криму, слабкість національної еліти, слабкість громадянського суспільства, зростання соціального та майнового розшарування населення, низька правова грамотність населення, відтік людських ресурсів за межі країни, високий конфліктний потенціал суспільства, втрата цінностей праці і працівника, невизначеність стратегій соціальної політики в умовах децентралізації, нерегламентованість обов'язків і незатребуваність відповідальності у суб'єктів національної безпеки, моральна і духовна деградація суспільства, нерозвиненість соціального партнерства, неефективність державної демографічної політики.

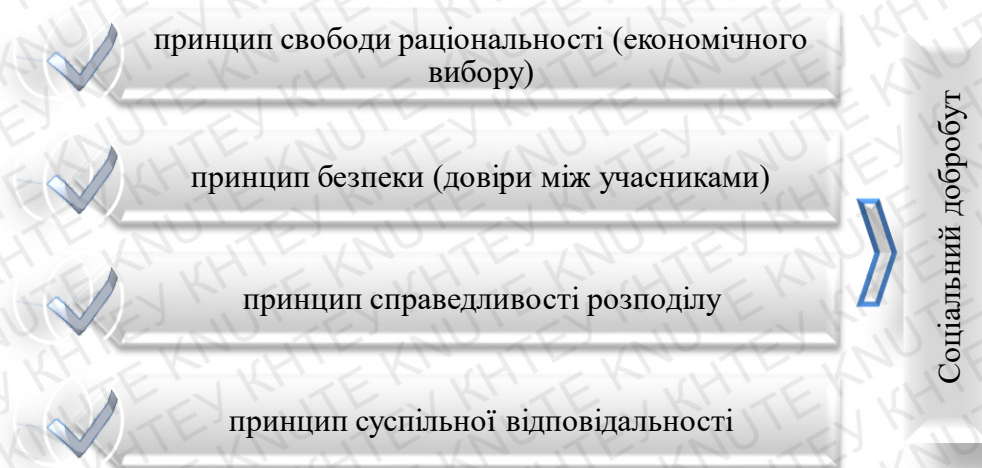

Рис. 1.2 Ключові принципи соціальної політики

Джерело: побудовано автором на основі [47]

Категорія соціального захисту та соціальної підтримки в Україні включає: соціальний захист у разі непрацездатності; соціальний захист пенсіонерів; соціальний захист ветеранів війни та праці; соціальний захист сім'ї, дітей та молоді; соціальний захист безробітних; допомога у вирішенні житлових проблем; соціальний захист інших категорій населення; основні та прикладні дослідження та розробки в галузі соціального захисту; інша діяльність у сфері соціального захисту [54].

Статистика соціального захисту враховує витрати, пов'язані з фінансуванням складних обставин через хворобу (охорона здоров'я), втрату працездатності, старість, втрату годувальника, житлові проблеми, витрати на допомогу сім'ям з дітьми, безробітним працівникам та інші витрати, пов'язані з соціальним відчуженням.

Велика частка витрат на оплату праці та використання товарів та послуг у структурі видатків на соціальну сферу свідчить, що фінансування все ще здійснюється за принципом утримання закладів та установ. Однак відступ від цього принципу можливий лише за умови розвитку медичного та соціального страхування, яке потребує за реформування системи розподілу доходів. Заходи щодо збільшення мінімальних витрат на оплату праці прийняті у 2017 році можна розглядати як перший позитивний крок. Але без подальшого коригування рівня доходу, включаючи забезпечення відповідності рівня трудових витрат кваліфікації працівників, неможливо досягти значних поліпшень у підході до соціальних стандартів ЄС, оскільки неможливо покладаються на формування середнього класу.

У цьому контексті доцільно звернути увагу на джерела фінансування соціального забезпечення. Основними джерелами фінансування соціального захисту є соціальні внески, на які припадає понад половину доходів (55,2% у 2019 р.) та державного фінансування за рахунок податків (40,8% у 2019 р.) [50]. Соціальні внески включають внески, сплачені фізичними особами та внески, що сплачуються роботодавцями. Останні включають дві категорії платежів: 1) фактичний соціальний внесок роботодавців - фонди

соціального страхування, комерційні страхові компанії, незалежні пенсійні фонди для надання права своїм працівникам (колишнім працівникам, утриманцям); 2) приписаний соціальний внесок роботодавців - витрати, понесені роботодавцями шляхом надання соціальних виплат або добровільне зобов'язання щодо надання соціальної допомоги своїм працівникам, колишнім працівникам, членам їх сім'ї без участі незалежного страховика в майбутньому [50].

Позитивним аспектом в контексті формування системи соціального захисту є те, що Україна створила потужне законодавство для розвитку соціальних та трудових відносин, а також ринку праці. Реформа законодавчого кодексу про працю, яка частково поєднає закони та акти та включатиме нові положення щодо державного та ринкового регулювання. Відповідно до загального курсу, який спрямований на створення соціально орієнтованої ринкової економіки в Україні планується сприяти вільно обраній, повній та продуктивній зайнятості. Узаконено різні види зайнятості: приватне підприємництво та індивідуальна підприємницька діяльність, сімейний бізнес, фермерське господарство, кооперативи та різні типи партнерських відносин. Не існує єдиного розуміння праці ринковий статус тих, хто працює в приватних домашніх господарствах та фермерському секторі. Питання про неформальні та нетрадиційні робочі місця також не регулюються. До цього часу законодавство про зайнятість існувало спрямоване здебільшого на захист від безробіття, але основний акцент робиться не на забезпеченні гарантій зайнятості, а на скороченні безробіття. Багато підприємств, зловживають та порушують законодавство про працю, коли мають справу з трудовими відносинами. Це створює підґрунтя для формування системи соціального захисту.

Отже, соціальне забезпечення – це діяльність держави в напрямку матеріального забезпечення, соціального обслуговування, надання медичної допомоги за рахунок спеціально створених фінансових джерел, для осіб які зазнали повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати

годувальника та в інших випадках передбачених законом. Таким чином, система соціального захисту повинна ґрунтуватися на таких аспектах, як: взаємодія економічної, соціальної та політики зайнятості; регулювання систем соціального захисту та підвищення їх ролі як продуктивного фактору у розвитку суспільства; орієнтація на світові стандарти соціального забезпечення тощо.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ

2.1 Роль Міністерства соціальної політики у формуванні системи соціального захисту в Україні

Система соціального захисту передбачає тісну координацію взаємодії усіх галузей, а також відповідальний політичний контроль з боку органів влади. В Україні ключовим органом влади, що відповідає за формування та реалізацію соціальної політики і формує систему соціального захисту населення є Міністерство соціальної політики. З метою ефективного обслуговування населення необхідно налагодити чіткий і регулярний зв'язок між верхніми та регіональними рівнями управління. Розвиток видів і форм зв'язку є важливою умовою ефективності управління [37, С. 99-102.].

Мінсоцполітики є спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, надання гуманітарної допомоги.

Мінсоцполітики у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України і постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства.

Основним завданням Мінсоцполітики є забезпечення формування та реалізації державної політики:

- у сфері соціальної політики, загальнообов'язкового державного соціального та пенсійного страхування, волонтерської діяльності, пенсійного забезпечення та ведення обліку осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню;
- у сфері соціального захисту населення, зокрема осіб з інвалідністю, ветеранів праці, жертв нацистських переслідувань, дітей війни та жертв політичних репресій, громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; ветеранів військової служби в частині пенсійного забезпечення;

- з питань виплати передбаченої законодавством соціальної стипендії студентам (курсантам) державних закладів вищої освіти, які навчаються за денною формою за державним замовленням;
- з питань надання пільг з оплати житлово-комунальних послуг, твердого палива і скрапленого газу, а також житлових субсидій;
- з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, усиновлення та захисту прав дітей;
- з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі;
- з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;
- з питань запобігання та протидії торгівлі людьми;
- з питань надання соціальних послуг та проведення соціальної роботи;
- з питань соціальної та професійної адаптації військовослужбовців, які звільняються, осіб, звільнених з військової служби;
- з питань захисту прав депортованих за національною ознакою осіб, які повернулися в Україну;
- з питань забезпечення державних соціальних стандартів та державних соціальних гарантій для населення;
- у сфері здійснення державного контролю за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки (державна допомога, пільги, житлові субсидії та інші виплати, що проводяться за рахунок державного бюджету, соціальні послуги) та за дотриманням прав дітей [31].

Згідно із Законом України про «Соціальні послуги» [11] метою надання соціальних послуг є: профілактика, подолання складних життєвих обставин або мінімізація негативних наслідків складних життєвих обставин.

Міністр соціальної політики України Марина Лазебна порушила важливі питання щодо пенсійного захисту в Україні: «Більшість людей отримує низькі пенсії, і це, безперечно, справа справедливості. Сьогодні майже 60% наших пенсіонерів отримують пенсію нижче 3000 гривень. У 2003

році в Україні була запроваджена трирівнева пенсійна система, тобто відповідні закони. були прийняті Солідарна система, яка існує сьогодні в країні - вона працює. Накопичувальний, другий рівень, в країні не введений, працює лише добровільний рівень, і знову ж таки через недостатню увагу влади до цього рівня, ми стикаємося з тим, що добровільними накопиченнями користуються лише 9% застрахованих осіб, а це близько 1 млн. Це дуже низькі показники, що також свідчить про відсутність зусиль з боку держави, недостатню увагу держави до розвитку добровільних накопичень», – зазначив міністр. Пані Лазебна також нагадала, що зараз в Україні 13 мільйонів працюючих українців сплачують внески до Пенсійного фонду України на користь 11 мільйонів пенсіонерів. У свою чергу, пані Мішель Бачелет, Верховний комісар ООН з прав людини, повторила, що соціальний захист є основним правом людини та важливим інструментом для скорочення бідності: «Негайні кроки для побудови кращої, більш комплексної системи соціального захисту є вирішальним для забезпечення негайної допомоги, яка змінить життя – і для довгострокового виходу з цієї кризи» [57].

На сьогодні в Україні система організаційно-правових форм соціального забезпечення включає: соціальне страхування працівників та асигнування за рахунок бюджетів різних рівнів (Рис.2.1).

В Україні введено п'ять основних видів соціального страхування: пенсійне; у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та втратами зумовленими похованням; медичне – на випадок хвороби; від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності; на випадок безробіття та інші види страхування, передбаченні законами України [54].

Рис. 2.1 Система соціального захисту в Україні

Джерело: авторська розробка на основі [31]

В Україні введено п'ять основних видів соціального страхування: пенсійне; у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та втратами зумовленими похованням; медичне – на випадок хвороби; від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності; на випадок безробіття та інші види страхування, передбаченні законами України [54].

Соціальний захист містить як пасивні, так і активні заходи підтримки доходів. Пасивними заходами є соціальна допомога, активними - соціальне страхування (тобто забезпечення доходів у випадку втрати працездатності чи роботи), лікування та профілактика хвороб, а також сприяння освіті й підвищенню кваліфікації [3].

Нинішня система соціальних пілг в Україні все ще більше нагадує колишню радянську модель, засновану на преференціях, більшість з яких надаються в натуральній формі. Але соціальні привілеї вирішують проблему соціального забезпечення. Адже замість надання адресних послуг, основними

одержувачам соціальних пілг залишаються соціально-професійні групи (пенсіонери, ветерани праці, громадські діячі тощо). Незважаючи на значне збільшення соціальних пілг Міністерство соціальної політики не спроможне запобігти масовому поширенню бідності.

Міністерство соціальної політики потребує зміни підходу до вирішення соціальних проблем, оскільки існуюча система соціального захисту погано підходить для того, щоб захистити людей від ризиків, які створює ринкова економіка. Тому в Україні необхідно реформувати систему соціального забезпечення. Ефективне скорочення бідності з найменшими можливими витратами вимагатиме запровадження цільової соціальної програми добробуту з метою якісного підвищення рівня охоплення соціального забезпечення шляхом скорочення нецільових соціальних привілеїв.

2.2. Сучасний стан соціального захисту в Україні

Реформа соціальних послуг, викликана потребою «ринку соціальних послуг» - це єдиний інструмент для забезпечення якості та ефективності послуги за оптимальною ціною. Статтею 10 Закону «Про соціальні послуги» [11] передбачено право одержувачів вибору «агентств чи установ. Уряд повинен «встановити для постачальників соціальних послуг рівні можливості в межах вільного ринку».

Інфраструктура ринку соціальних послуг повинна бути модернізованою і конкурентною через впровадження механізму стимулювання постачальників підвищення якості послуг.

Управління в системі соціальних послуг, передбачає механізм соціального замовлення для посилення конкуренції між постачальниками та покращення якості послуг, а також впровадження принципу гроші йдуть за одержувачем.

В Україні не існує єдиного підходу до вимірювання вартості послуг і для визначення мінімального пакету соціальних послуг, які має фінансувати

держава. Це не дозволяє визначити, що таке суспільний лад і, таким чином, залучити бюджетне фінансування недержавних постачальників.

Аналізуючи дані соціально-економічного розвитку в Україні (табл.2.1.) доцільно відмітити загальну позитивну тенденцію у зростанні доходів громадян. Але в той же час спостерігаємо зниження реального доходу, що пов'язано, в першу чергу, з інфляційними процесами всередині країни. Це відповідно суттєво знизило схильність до заощадження і призвело до від'ємних значень нагромадження капіталу.

До 2019 року набір ознак для оцінки рівня суспільного добробуту можна було б визначити на основі впровадження нової якості соціально-економічних відносин. По-перше, існувала чітка ієрархія соціальних потреб, що зумовило якісне підвищення ролі соціально-економічних процесів. По-друге, найвагомішою якістю людини, як ефективної суспільної одиниці, була здатність швидко адаптуватися до змін. Виробництво стало персоналізованим, тобто акцент перемістився на потреби конкретного споживача. Інвестиції в людський капітал стали ключовим пріоритетом діяльності органів влади.

Таблиця 2.1

Доходи та витрати населення України [42]

	Роки					
	2005	2010	2015	2017	2018	2019
Доходи - усього (млн.грн)	381404	1101175	1772016	2652082	3248730	3744060
Заробітна плата (млн.грн)	160621	449553	709590	1209097	1529367	1758588
Прибуток та змішаний дохід (млн.грн)	58404	160025	323506	477854	572065	678217
Дохід від власності, одержаний(млн.грн)	11072	67856	80035	78673	91164	117003
Соціальні допомоги та інші одержані поточні трансферти (млн.грн)	151307	423741	658885	886458	1056134	1190252
Соціальні допомоги (млн.грн)	84617	237213	342562	391776	465776	558537
Інші одержані поточні трансферти (млн.грн)	12545	34397	79676	112337	144165	193000
Соціальні трансферти в натурі (млн.грн)	54145	152131	236647	382345	446193	438715
Витрати та заощадження – усього (млн.грн)	381404	1101175	1772016	2652082	3248730	3744060
Придбання товарів та послуг (млн.грн)	306769	838213	1568173	2359985	2884971	3356993
Дохід від власності, сплачений (млн.грн)	3523	28844	18583	21561	29975	39299
Поточні податки на доходи, майно та інші сплачені поточні трансферти (млн.грн)	25461	72251	154187	239898	302237	360225

Поточні податки на доходи, майно тощо (млн.грн)	17774	51112	104478	199979	248511	295791
Внески на соціальне страхування (млн.грн)	5064	13073	16383	2417	2915	3854
Інші поточні трансферти (млн.грн)	2623	8066	33326	37502	50811	60580
Нагромадження нефінансових активів (млн.грн)	4444	19578	-2117	-32060	-22889	-40335
Приріст фінансових активів (млн.грн)	41207	142289	33190	62698	54436	27878
з них:						
приріст грошових вкладів та заощаджень в цінних паперах (млн.грн)	53297	81024	-106306	62180	60951	65720
заощадження в іноземній валюті (млн.грн)	7200	44406	-2870	10452	32929	34180
позики, одержані за виключенням погашених (-) (млн.грн)	19355	-31639	-82752	12097	30092	24072
Наявний дохід (млн.грн)	298275	847949	1362599	2008278	2470325	2905821
Наявний дохід у розрахунку на одну особу, грн	6332	18486	31803	47270	58442	69140
Реальний наявний дохід, у відсотках до відповідного періоду попереднього року	124	117	80	111	111	109

Проте з появою пандемії COVID-19 підходи до оцінки важливості соціального захисту населення дещо змінилися. Соціальні проблеми в Україні відчуються особливо гостро в умовах економічної кризи на тлі зростаючої пандемії. Стало очевидно, що потрібен новий підхід до розуміння суспільного прогресу в нових соціально-економічних умовах, який представить нове розуміння процесів підвищення безпеки, покращення якісного рівня життя та розвитку сучасної охорони здоров'я системи.

Відповідно до критеріїв, за якими можна зробити висновок про соціальний добробут, у теорії суспільного добробуту є два діаметрально протилежні концептуальні підходи, які глибоко вплинули на емпіричні дослідження: скандинавська або шведська модель (ресурсний підхід) і американська модель (поведінковий підхід). Соціальна складова визначається відповідно наявними ресурсами у суспільстві, за принципом: «даємо те, що можемо» або ж діями та бажаннями зацікавлених осіб і суспільства в цілому, за принципом: «даємо те, що повинні»

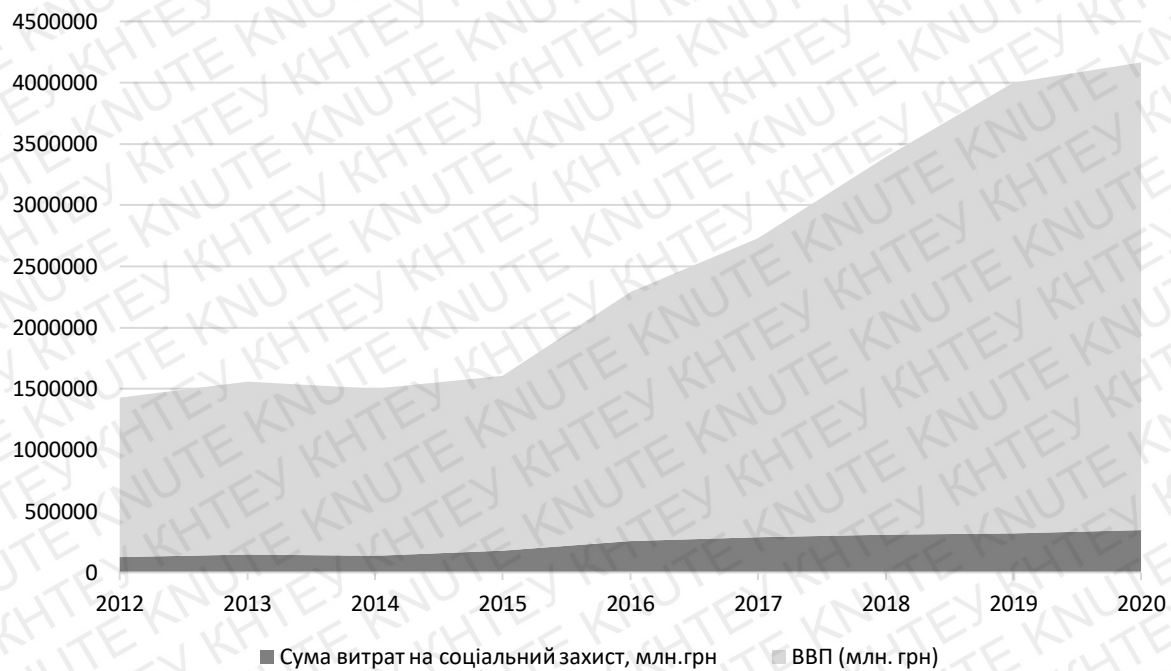

Рис. 2.2 Співвідношення державних витрат на соціальний захист та ВВП [42]

Система показників, що характеризують оплату праці та доходи населення, включає показники грошових доходів у розрахунку на особу, середньомісячну оплату праці робітників та службовців, середньомісячну оплату праці сільськогосподарських підприємств, середній розмір стипендій та пенсій [42]. Рис.2.1 ілюструє співвідношення соціальних витрат та ВВП.

Як бачимо, незважаючи на соціальну спрямованість економіки, витрати на соціальний захист зростають нерівномірно в порівнянні зі зростанням ВВП. Орієнтуючись на дані таблиці 2.1., можна зробити висновок, що подібна ситуація пов'язана, в першу чергу зі зростанням номінального, а не реального доходу. Це знижує загальну купівельну спроможність не лише окремо взятої особи, а й суспільства в цілому.

Особливо важливе значення має система соціального захисту, яка включає соціальні гарантії у сфері доходів та споживання. До такої системи, на наш погляд, слід включати наступні чинники: — мінімальний рівень споживання матеріальних благ та послуг; — прожитковий мінімум; — у тому

числі: 1) продукти харчування; 2) продовольчі товари; 3) обов'язкові платежі та внески; — рівень мінімальної заробітної плати; — рівень мінімальних пенсій; — рівень мінімальної допомоги у тому числі по безробіттю; — рівень допомоги на поховання; — рівень допомоги багатодітним сім'ям та сиротам; — рівень щомісячної допомоги на дітей віком до 16 років (учнів до 18 років); — рівень грошових виплат матерям, що доглядають трое і більше дітей віком до 16 років тощо [37].

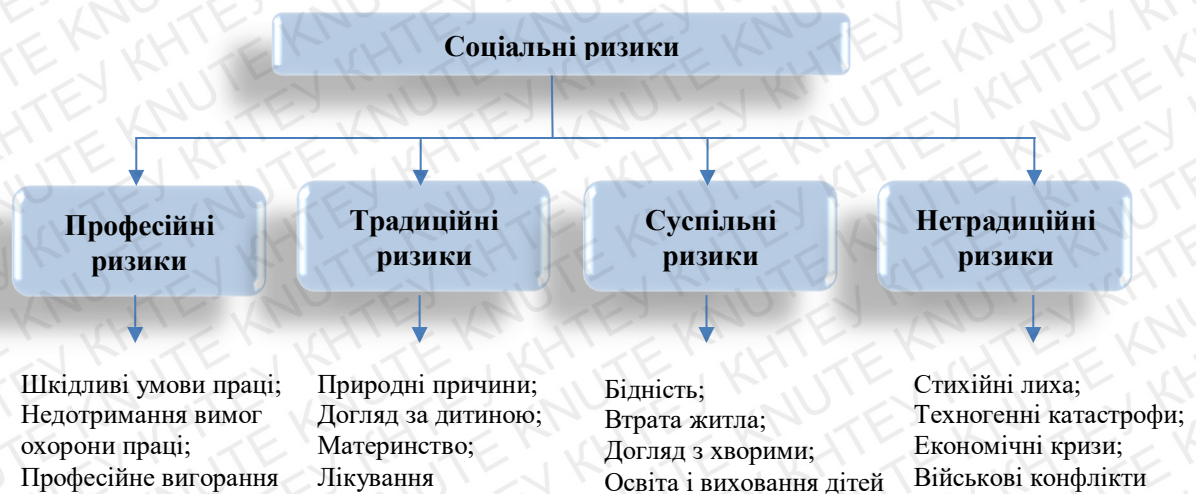

Рис. 2.3 Соціальні ризики, що можуть призвести до складних життєвих обставин

Джерело: побудовано автором на основі [38.]

Розглядаючи систему соціального захисту, доцільно проаналізувати першопричини виникнення потреби у соціальних послугах. До таких соціальних ризиків, на наш погляд, можна віднести наступні (рис.2.3): професійні ризики (виникають внаслідок професійної діяльності), традиційні ризики (спричинені природними умовами життя людини), суспільні ризики (такі, які можуть існувати виключно в соціумі і пов'язані безпосередньо з самими умовами його функціонування) та нетрадиційні ризики (ті, які виникають рідко, але, зазвичай, мають найбільш руйнівний вплив на соціально-економічний розвиток держави.) Нетрадиційні ризики особливо

актуальні для України в сучасних умовах, враховуючи довготривалий військовий конфлікт з Російською Федерацією.

Наведені ризики, призводять до появи складних та несприятливих життєвих обставин. Загалом, відповідно до положень законодавства України, фізична особа зараховується до державної системи соціального страхування України після підписання трудового договору з роботодавцем України. З моменту підписання трудового договору роботодавець несе відповідальність за нарахування та сплату внесків на соціальне страхування за власний рахунок до державного бюджету. Виплата припиняється при припиненні трудових відносин.

Саме складні миттєві обставини є підставою для виникнення потреби у наданні соціальних послуг. Таблиця 2.2. ілюструє кількість громадян, які перебували у складних життєвих обставинах у 2020 році.

Таблиця 2.2

Кількість громадян, які перебували у складних життєвих обставинах у 2020 році [42]

	Громадяни, які були виявлені та перебували на обліку у зв'язку зі складними життєвими обставинами	З них потребували надання послуг у відділеннях					
		соціальної допомоги вдома	спеціалізованих засобів	денного перебування	стаціонарного догляду	організації надання адресної натуральної та грошової допомоги	в інших підрозділах суб'єктів, що надають соціальні послуги
Усього	1162025	382858	841	257746	9535	401960	109085
з них – жінки	825606	284201	474	188806	5600	279344	67181
Із загальної кількості – проживають у сільській місцевості	614111	225168	–	119624	7654	209314	52351
Із загальної кількості – за категоріями користувачів							
особи віком 80 років і старші	302499	159151	169	44357	3476	80725	14621
особи з V групою рухової активності	24179	13679	122	1502	2399	4112	2365
громадяни похилого віку	912218	328324	249	220454	7525	296258	59408
особи з інвалідністю	211803	64891	680	44607	2358	75975	23292
хворі працездатного віку (до встановлення їм групи інвалідності)	1556	242	–	145	46	503	620

громадяни похилого віку, особи з інвалідністю, хворі, що не мають рідних, які повинні забезпечити їм догляд і допомогу	538320	265022	790	83400	6829	162012	20267
громадяни похилого віку, особи з інвалідністю, хворі, що проживають самотньо і мають рідних, які повинні забезпечити їм догляд і допомогу	465489	100628	49	151182	1781	165734	46115
інші громадяни	33197	1325	2	1225	40	16620	13985
Із загальної кількості – за статусом							
ветерани війни, у тому числі особи з інвалідністю внаслідок війни	114177	61434	48	14755	1160	29950	6830
члени сімей учасників АТО та/або ООС	7003	650	–	1227	11	3203	1912
внутрішньо переміщені особи	7429	956	2	1391	48	4148	884
біженці	50	–	–	1	1	1	47
ветерани праці	278579	104685	179	76979	1419	83829	11488
постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС	35037	14219	8	4922	493	11948	3447
жертви торгівлі людьми	126	37	–	–	24	1	64
інші категорії	340653	103250	611	69880	2835	127940	36137

Дані таблиці 2.2. свідчать про суттєву потребу у соціальних послугах, а отже ефективному функціонуванні системи соціального захисту. Як бачимо, найбільш витратними є статті щодо утримання осіб з інвалідністю та осіб похилого віку. Такий розподіл є цілком очевидним, враховуючи, що ці категорії громадян мають найвищу потребу у соціальних послугах.

Останнім часом серед суспільних ризиків найбільшу загрозу становить зростаюче безробіття. Це пов'язано з загальною дестабілізацією економіки в Україні та світі, з негативним впливом пандемії коронавірусу, а також з тривалим воєнним конфліктом на Сході України. Таблиця 2.3. ілюструє динаміку безробіття та зайнятості в Україні за останні 20 років.

У 2009-му рівень безробіття в країні становив 8,8%, без роботи були 2 млн громадян у віці від 15 до 70 років. У 2010 році показник безробіття був на рівні 8,1%, в 2011-му – 7,9%, в 2012-му – 7,5%, в 2013-му – 7,2%.

З 2014 року рівень безробіття в Україні почав зростати до: 2014 рік – 9,3%, 2015-й – 9,1%, 2016-й – 9,3%, 2017-й – 9,5%. У 2018 році без роботи були 1,6 млн економічно активних громадян або 8,8%. У 2019 році рівень безробіття склав 8,2%, а торік зріс до 9,5%.

Таблиця 2.3

Динаміка безробіття та зайнятості в Україні [30]

Роки	Всього населення	Економічно активне населення	Зайняте населення	Безробітне населення	Рівень безробіття	Зареєстрованих безробітних
2000	48923,2	21150,7	18520,7	2630,0	12,4%	1178,7
2001	48457,1	20893,6	18453,3	2440,3	11,7%	1063,2
2002	48003,5	20669,5	18540,9	2128,6	10,3%	1028,1
2003	47622,4	20618,1	18624,1	1994,0	9,7%	1024,2
2004	47280,8	20582,5	18694,3	1888,2	9,2%	975,5
2005	46929,5	20481,7	18886,5	1595,2	7,8%	891,9
2006	46646,0	20545,9	19032,2	1513,7	7,4%	784,5
2007	46372,7	20606,2	19189,5	1416,7	6,9%	673,1
2008	46143,7	20675,7	19251,7	1424,0	6,9%	596,0
2009	45962,9	20321,6	18365,0	1956,6	9,6%	693,1
2010	45778,5	20220,7	18436,5	1784,2	8,8%	452,1
2011	45633,6	20247,9	18516,2	1731,7	8,6%	505,3
2012	45553,0	20393,5	18736,9	1656,6	8,1%	467,7
2013	45426,2	20478,2	18901,8	1576,4	7,7%	487,6
2014	42928,9	19035,2	17188,1	1847,1	9,7%	458,6
2015	42760,5	17396,0	15742,0	1654,0	9,5%	461,1
2016	42584,5	17303,6	15626,1	1677,5	9,7%	407,2
2017	42386,4	17193,2	15495,9	1697,3	9,9%	352,5
2018	42153,2	17296,2	15718,6	1577,6	9,1%	341,7
2019	41902,4	17381,8	15894,9	1486,9	8,6%	338,2
2020	41588,4	16917,8	15244,5	1673,3	9,9%	459,2

В Україні зафіксовано найвищий рівень безробіття за чотири роки: за перший квартал 2021-го він становив 10,5%. За даними Держстату [30], кількість безробітних віком 15-17 років склала 1,8 млн українців. Водночас кількість зайнятих – 15,4 млн осіб (55%). Середній рівень безробіття в Україні в 2005 році склав 7,2% (1,6 млн осіб). В 2006 році знизився до 6,8% (1,5 млн осіб). У 2007-2008 роках рівень безробіття становив 6,4% [48].

Важливою проблемою системи соціального забезпечення є вирішення питань щодо соціального захисту громадян на непідконтрольних територіях. До 2019 року близько 600 000 пенсіонерів втратили доступ до своїх пенсій через обмеження пересування та складні адміністративні вимоги. «Важливо, щоб люди похилого віку, які є внутрішньо переміщеними особами, або чие життя зазнав впливу конфлікту, мали можливість отримати доступ до пенсій, які є їхнім правом. – продовжила пані Бачелет. – Аналіз прав людини може

допомогти реформам подолати численні виміри дискримінації та нерівності, які породжують бідність – і може дати практичні рекомендації щодо того, щоб люди та їхнє благополуччя були пріоритетом. Одним із таких інструментів є програмний документ ООН щодо соціального захисту, який видасться сьогодні».

У 2020 році ще 270 000 жителів непідконтрольної території не мали змоги отримати свої пенсії в межах GCA через обмеження на перетин лінії зіткнення. Проте ці пенсії є життєво важливими з гуманітарних міркувань і важливими для цілей розбудови миру та соціальної згуртованості.

Генеральний директор МОП пан Гай Райдер окреслив своє бачення досягнення кращого соціального захисту в Україні: «Зараз Україна стоїть перед вирішальним вибором у вирішенні майбутнього своєї пенсійної системи. Щоб створити міцну пенсійну систему, усі ключові зацікавлені сторони – уряд, профспілки та роботодавці – мають бути готові до переговорів. Міжнародні трудові стандарти можуть дати чіткі вказівки щодо того, як консолідувати кращу систему. У МОП ми підтримуватимемо всі ваші зусилля для досягнення всебічного та стійкого соціального захисту для всіх. Ми будемо поруч на кожному кроці, щоб переконатися, що Україна зможе побудувати краще майбутнє для всіх своїх громадян» » [57].

Україні бракує ефективної системи соціального забезпечення. Більшість соціальних послуг не вирішують проблеми бідності, соціального захисту інвалідів, пенсіонерів тощо. Українському уряду необхідно прийняти реалістичний поріг бідності, запровадити належний і відповідний рівень допомоги людям з особливими потребами. Ймовірність виникнення потреб у соціальних послугах зростає із збільшенням кількості безробітних. Уряд має запровадити перевірку матеріального становища для кращої цілеспрямованості соціального забезпечення. Фінансування добробуту має бути доступним і корелювати з політикою зайнятості.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Попередній аналіз стану соціального захисту в Україні серед основних стратегічних напрямів державного регулювання, на нашу думку, можна виділити: подолання бідності та підвищення доходів, державні гарантії зайнятості, стимулювання розвитку загальнообов'язкового державного соціального страхування, пенсій, соціальних послуг, використання пільг та соціального захисту окремих категорій громадян, реалізація публічно-приватного партнерства. Розглянемо ці напрями більш детально.

Завдання подолання бідності полягає в ефективному управлінні соціальними процесами та зосередженні зусиль на викоріненні бідності, зменшенні ризиків успадкованої бідності, задоволенні основних людських потреб і створенні умов для впевненості в завтрашньому дні. У сучасних умовах виникає потреба в новому підході до вирішення проблеми подолання бідності, інтерпретуючи бідність не просто як соціальне явище, а як нездатність вести повноцінне соціальне життя.

Основною метою соціальної політики є вдосконалення рівня життя населення шляхом встановлення європейських стандартів, підвищення заробітної плати та доходів. Для цього необхідно відновити стимулюючу роль заробітної плати, а також підвищити платоспроможність населення.

Ефективна політика зайнятості передбачає реалізацію заходів, спрямованих на детінізацію зайнятості, підвищення результативності ринку праці, забезпечення гарантій зайнятості в процесі приватизації та реструктуризації підприємств, підтримці підприємництва. В контексті вирішення проблеми зайнятості актуалізується питання обов'язкового державного соціального страхування. Розвиток системи загальнообов'язкового державного соціального страхування полягає в підвищенні ефективності використання коштів, створення сучасної та системи адміністрування страхових внесків відповідно до європейських стандартів.

Останнім часом відбулися зміни пенсійного законодавства, якими передбачено збільшення доходів пенсіонерів до прожиткового мінімуму. Однак рівень доходу після виходу на пенсію працівник втрачає половину о заробітку, а протягом 10 років пенсії зменшуються до 30 відсотків.

Приватні фонди пропонують відкрити накопичувальні (депозитні) пенсійні рахунки. Однак, враховуючи кризу і брак довіри до банківської системи та недержавної пенсії, ця форма пенсійного страхування поки не набула популярності в Україні. Ключова роль держави в даному випадку полягає в адвокатуванні недержавних пенсійних фондів, гарантування їх безпеки тощо.

Корекція системи соціального обслуговування, спрямована на підтримання та забезпечення належного рівня життя пенсіонерів, інвалідів, малозабезпечених сімей, дітей та молоді, безпритульних, осіб, звільнених з місць позбавлення волі тощо.

На наш погляд важливим елементом діяльності органів влади у сфері соціального захисту є реалізація спільних проєктів влади та бізнесу. В основі публічно-приватного партнерства в контексті реалізації якісних соціальних послуг, лежить дослідження ринку з метою визначення потреби у тій чи іншій соціальній послугі. Це дозволить визначити пріоритетність послуг та перспективну прибутковість від їх реалізації для бізнесу.

Соціальне проектування виникло у зв'язку з необхідністю вирішення складних проблем суспільства. Завдяки інструментам соціального проектування виявляються слабкі місця та прогалини, плануються відповідні соціальні зміни та розробляються шляхи їх реалізації. Завдання, що стоять перед розробниками соціальних проєктів, є складними, багатогранними і значно складнішими, ніж ті, що вирішуються при розробці та реалізації комерційних проєктів. Дослідження спрямоване на вирішення низки проблем за допомогою маркетингових методів, оцінки та аналізу елементів і факторів. Успішна реалізація соціальних проєктів стає реальною при використанні відповідних інструментів соціального маркетингу.

Якісне дослідження дозволяє отримати попередню інформацію та скласти анкету для кількісного дослідження (перелік альтернатив закритих питань анкети); відкоригувати концепцію, яка перевіряється відповідно до нових ідей, що виникли після аналізу побажань, висловлених споживачами, і представити її в новій інтерпретації для кількісної оцінки. Кількісний етап дає змогу визначити кількість людей, які взяли участь у дослідженні та підтвердити результати якісного аналізу.

Важливо розуміти, для кого саме пропонується та чи інша соціальна послуга. Це дає змогу визначити, наскільки важлива послуга на даному етапі. Для цього доцільно використовувати такий інструмент, як профіль споживача (рис. 1). Для зручності можна створити схему «профільний портрет» з такими графами: потреби та бажання, біль і проблеми, вік, стать, географічне розташування, посада, хобі, рівень доходу, атрибути, дозволя тощо. Створення профілю споживача передбачає аналіз масиву різноманітної структурованої та неструктурованої інформації: даних з Інтернету, соціальних мереж, медіа, баз даних, корпоративних файлів, пристроїв, датчиків, стільникових мереж. Профіль споживача – це класичний маркетинговий інструмент, який являє собою образ людини, які потребують соціальних послуг. Профіль споживача включає психографічні, поведінкові, демографічні, соціальні, етнічні, економічні характеристики.

Профіль споживача особливо актуальний для створення соціального продукту, коли потрібно сегментувати аудиторію, скласти опис цільової аудиторії та визначити потенційні аудиторії [52].

Наступним кроком є аналіз зв'язку між попитом на послугу та характеристиками якості соціальних послуг (потреби та недоліки). Аналіз потреб і недоліків – це допомога в прийнятті рішень для оцінки привабливості ідей нових продуктів. Окрім визначення загального рівня визнання нових продуктів, він також дає уявлення про їх «придатність для ринку», щоб можна було більш детально оцінити їхні шанси на успіх.

По-перше, за результатами фокус-груп доцільно визначити перелік критеріїв, якими керуються споживачі в процесі відбору. Так, в економічній літературі для оцінки якості послуг, що надаються підприємствами, які їх надають, використовується модель SERVQUAL [55]. У своєму нинішньому вигляді він має п'ять параметрів:

- надійність (здатність надавати якісні послуги та вчасно);
- матеріальні цінності (позитивне сприйняття приміщення та зовнішнього вигляду персоналу підприємств, де надаються послуги. Використання якісного та сучасного обладнання. Наявність зручних засобів розрахунку послуг та інших речових доказів надання послуг);
- чуйність (бажання персоналу допомогти клієнту в наданні послуги вчасно);
- забезпечення (усвідомлена компетентність споживача та ввічливість персоналу в процесі надання послуг. Формується довіра клієнта до підприємства та персоналу. Безпека та гарантія послуг);
- емпатія (впевненість споживача у визначенні рішення своєї проблеми);
- комунікабельність (прагнення краще зрозуміти специфічні потреби споживача та адаптація професійних якостей персоналу до їхнього задоволення).

За моделлю SERVQUAL якісними є послуги цих підприємств, які забезпечують стабільне дотримання необхідних параметрів у допустимих межах та контролюють власну діяльність на всіх етапах надання послуг [55]. Такими якісними характеристиками соціальних послуг можуть бути: вартість послуг, транспортна розв'язка (зручність), можливість стаціонарного лікування, професійний та уважний персонал, технічне оснащення, асортимент послуг (диференціація послуг), інклюзивність та доступність тощо. споживача просять оцінити, наскільки він задоволений характеристиками послуги/об'єкта. Під час оцінювання доцільно

використовувати 5-бальну шкалу, де 1 – повністю незадоволений, 3 – частково задоволений, частково ні, 4 – досить задоволений, 5 – повністю задоволений. Інтерпретацію аналізу можна представити у вигляді матриці, що ілюструє зв'язок між якістю послуги та попитом на неї (рис. 3.1).

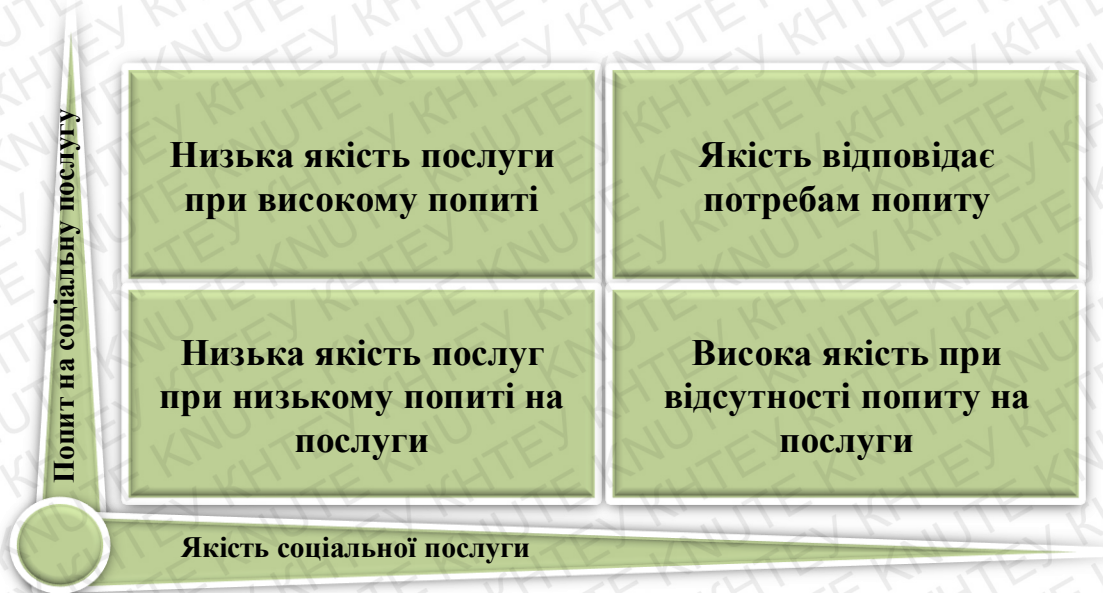

Рис. 3.1 Матриця співвідношення попиту та якості соціальних послуг
Джерело: авторська розробка на основі [55]

Як видно з рис.3.1, матриця має чотири квадранти, кожен з яких відповідає певному співвідношенню попит/якість. Зона дефіциту якості містить характеристики, які мають високе та вище середнього значення для споживачів і водночас низьке чи нижче за середнє задоволення. Область задоволених потреб включає характеристики, які мають високу і вище середнього значення для споживачів і в той же час високе/вище середнього задоволення. Так, серед споживачів соціальних послуг, наприклад, у зоні дефіциту можна зустріти: наявність басейну; наявність сучасного технологічного обладнання з необхідними медичними приладами та обладнанням для проведення широкого спектру процедур; цінова політика; інклюзивність та безбар'єрність тощо. У сфері задоволення потреб, наприклад, є: якість обслуговування; можливість стаціонарного лікування; розташування;

професійний персонал. Конкурентними перевагами для підвищення рівня задоволеності можуть бути: наявність сучасного медичного обладнання, спеціально обладнаних кімнат для людей з обмеженими можливостями, кімнат відпочинку для дітей різного віку, можливість оплати послуг у розстрочку. Якщо інші характеристики не перевищують середній рівень важливості, такими характеристиками можна не враховувати.

Вагомою складовою управлінської діяльності органів державної влади в сфері соціального захисту реалізація проєкту «єдине соціальне вікно». Міжнародні організації підтримують проєкти «єдиного соціального вікна».

Рис. 3.2 Алгоритм створення «єдиного соціального вікна»

Джерело: авторська розробка

Кроки для створення єдиного соціального вікна: створити спільні центри на базі служб для сім'ї, дітей та молоді; окреслити обов'язки для нових суб'єктів соціальної роботи та системи обслуговування. Служби для сім'ї, дітей та молоді повинні контролювати якість соціальних послуг через моніторинг, облік та координацію; соціальних спільним центрам замовляти соціальні послуги у не тільки через державні та благодійні організації, що працюють у відповідному напрямку на місцевому рівні. Спільні центри повинні

зосередитися на управлінні справами. В межах ринку соціальних послуг такі центри повинні замовляти соціальні послуги безпосередньо у постачальників.

Для забезпечення адресності соціальних виплат такі виплати мають надаватися на основі оцінок потреб сім'ї / особистості як інструменту підтримки в складних життєвих обставинах. Серед основних пріоритетів управлінської діяльності органів державної влади в сфері соціального захисту є: зменшення соціальної нерівності та попередження складних життєвих обставини; координація діяльності та підвищення значущості провайдерів соціальної сфери; спрощення механізму запитів на соціальну допомогу та послуги.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Проаналізовано підходи до визначення категорії «соціальний захист». Автори, незважаючи на очевидні відмінності в підходах до визначення категорії «соціальний захист», погоджуються у важливості загальної категоріальної оцінки поняття, як такого, що передбачає задоволення потреб всіх верств населення.

Досліджено роль Міністерства соціальної політики у формуванні системи соціального захисту в Україні. В Україні ключовим органом влади, що відповідає за формування та реалізацію соціальної політики і формує систему соціального захисту населення є Міністерство соціальної політики. Мінсоцполітики є спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, надання гуманітарної допомоги. На сьогодні в Україні система організаційно-правових форм соціального забезпечення включає: соціальне страхування працівників та асигнування за рахунок бюджетів різних рівнів

Міністерство соціальної політики потребує зміни підходу до вирішення соціальних проблем, оскільки існуюча система соціального захисту погано підходить для того, щоб захистити людей від ризиків, які створює ринкова економіка. Тому в Україні необхідно реформувати систему соціального забезпечення. Ефективне скорочення бідності з найменшими можливими витратами вимагатиме запровадження цільової соціальної програми добробуту з метою якісного підвищення рівня охоплення соціального забезпечення шляхом скорочення нецільових соціальних привілеїв.

Досліджено сучасний стан соціального захисту в Україні. Інфраструктура ринку соціальних послуг повинна бути модернізованою і конкурентною через впровадження механізму стимулювання постачальників підвищення якості послуг.

Управління в системі соціальних послуг, передбачає механізм соціального замовлення для посилення конкуренції між постачальниками та

покращення якості послуг, а також впровадження принципу гроші йдуть за одержувачем.

Особливо важливе значення має система соціального захисту, яка включає соціальні гарантії у сфері доходів та споживання. До такої системи, на наш погляд, слід включати наступні чинники: мінімальний рівень споживання матеріальних благ та послуг; прожитковий мінімум; у тому числі: 1) продукти харчування; 2) продовольчі товари; 3) обов'язкові платежі та внески; рівень мінімальної заробітної плати; рівень мінімальних пенсій; — рівень мінімальної допомоги у тому числі по безробіттю; рівень допомоги на поховання; рівень допомоги багатодітним сім'ям та сиротам; рівень щомісячної допомоги на дітей віком до 16 років (учнів до 18 років); рівень грошових виплат матерям, що доглядають троє і більше дітей віком до 16 років тощо.

Розглядаючи систему соціального захисту, доцільно проаналізувати першопричини виникнення потреби у соціальних послугах. До таких соціальних ризиків, на наш погляд, можна віднести наступні: професійні ризики (виникають внаслідок професійної діяльності), традиційні ризики (спричинені природними умовами життя людини), суспільні ризики (такі, які можуть існувати виключно в соціумі і пов'язані безпосередньо з самими умовами його функціонування) та нетрадиційні ризики (ті, які виникають рідко, але, зазвичай, мають найбільш руйнівний вплив на соціально-економічний розвиток держави.) Нетрадиційні ризики особливо актуальні для України в сучасних умовах, враховуючи довготривалий військовий конфлікт з Російською Федерацією.

Україні бракує ефективної системи соціального забезпечення. Більшість соціальних послуг не вирішують проблеми бідності, соціального захисту інвалідів, пенсіонерів тощо.

Запропоновано напрями удосконалення діяльності органів державної влади в системі соціального захисту. Попередній аналіз стану соціального захисту в Україні серед основних стратегічних напрямів державного

регулювання, на нашу думку, можна виділити: подолання бідності та підвищення доходів, державні гарантії зайнятості, стимулювання розвитку загальнообов'язкового державного соціального страхування, пенсій, соціальних послуг, використання пілг та соціального захисту окремих категорій громадян, реалізація публічно-приватного партнерства.

Завдання подолання бідності полягає в ефективному управлінні соціальними процесами та зосередженні зусиль на викоріненні бідності, зменшенні ризиків успадкованої бідності, задоволенні основних людських потреб і створенні умов для впевненості в завтрашньому дні. Основною метою соціальної політики є вдосконалення рівня життя населення шляхом встановлення європейських стандартів, підвищення заробітної плати та доходів

На наш погляд важливим елементом діяльності органів влади у сфері соціального захисту є реалізація спільних проєктів влади та бізнесу. В основі публічно-приватного партнерства в контексті реалізації якісних соціальних послуг, лежить дослідження ринку з метою визначення потреби у тій чи іншій соціальній послугі. Це дозволить визначити пріоритетність послуг та перспективну прибутковість від їх реалізації для бізнесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андріяш В. І. Державна політика: концептуальні аспекти визначення // Державне управління: удосконалення та розвиток. 2013. № 9. URL : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=626>.
2. Баранник Л.Б. Фінансове забезпечення системи соціального захисту населення: теоретичний аспект. Вісник ДДФА. Економічні науки. 2014. № 1. С. 8—15.
3. Бичков С.І. Теоретичні аспекти формування системи соціального забезпечення. Державне управління: теорія та практика. 2006. № 1. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej3/txts/SOCIALNA/01-BICHKOV.pdf>
4. Гітіс Т. П. Дослідження сучасного стану заробітної плати в Україні у контексті забезпечення соціальної справедливості / Т. П. Гітіс, С. С. Клименко, М. О. Челов'ян // Економічний вісник Донбасу. - 2019. - № 3. - С. 169-175. - URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvd_2019_3_22.
5. Гітіс Т. П., Чемерис Є. Т., Антонова В. І., Носаньова А. С. Дослідження сучасного рівня соціального захисту населення в Україні. Економічний вісник Донбасу. 2020. № 1 (59). С. 116–122. doi: 10.12958/1817-3772-2020-1(59)-116-122.
6. Данилюк О. І. Соціальний захист населення та фінансовий механізм його реалізації. *Ефективна економіка*. 2019. № 5. — URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7056> (дата звернення: 25.11.2021). DOI: [10.32702/2307-2105-2019.5.50](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.5.50)
7. Денисенко К. В. Державна політика у сфері соціального захисту: аналіз понятійно-категоріального апарату / К. В. Денисенко // Ефективність державного управління. - 2017. - Вип. 2. - С. 95-101. - URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2017_2_13.
8. Державна політика : підручник / ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. К. : НАДУ, 2014. С. 8.

9. Дутчак А. В. Соціальне забезпечення громадян: сучасний стан та перспективи розвитку / А. В. Дутчак // Молодий вчений. - 2017. - № 5. - С. 568-572. - URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_5_128.
10. Жуковська А. Ю. Соціальна і гуманітарна політика : навч. посіб. Т. : ТНЕУ, 2012. С. 46.
11. Закон України «Про соціальні послуги». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
12. Клименко А.Л. Соціальний захист і соціальне забезпечення в умовах євроінтеграції України: окремі аспекти / А.Л. Клименко // Теорія і практика правознавства. – 2017. – Вип. 2 (12) – С. 1-10
13. Колосовська І. І. Сучасні підходи у реформуванні соціальної політики держави як регулятора розвитку соціальної сфери / І. І. Колосовська // Ефективність державного управління. - 2015. - Вип. 43. - С. 152-158. - URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2015_43_21.
14. Костюк В. Л. Суб'єкти права соціального забезпечення: поняття, особливості та види [Електронний ресурс] / В. Л. Костюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 2(12). – URL:<http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n2/15kvlotv.pdf>
15. Коцюрубенко Г. М. Зарубіжний досвід реформування соціальної політики як передумови формування фінансових ресурсів домогосподарств / Г. М. Коцюрубенко // Вісник соціально-економічних досліджень [Текст]. — 2012. — Вип. 2 (45). — С. 232—236.
16. Кочемировська О. А. Основні напрями оптимізації системи соціального захисту в Україні / О. А. Кочемировська, О. М. Пишуліна. –К. : НІСД, 2012. –54 с.
17. Кравченко М. В. Модернізація державної політики у сфері соціального захисту населення України : автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.02 / Національна академія державного управління при Президентові України. К., 2013. С. 24.

- 18.Кравченко М.В. Система соціального захисту населення як об'єкт державної політики: методологія та практика: монографія. К.: Інформ.-аналіт. агентство, 2012. 451 с.
- 19.Лаврук І. Г., Тодорюк С. І., Кифяк В. І. Нерівність доходів населення в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 11. С. 40-44
- 20.Лаврухін В. В. Державне управління у сфері соціального захисту населення: теоретичні аспекти / В. В. Лаврухін // Аспекти публічного управління. - 2015. - № 1-2. - С. 66-72. - URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2015_1-2_10.
- 21.Лопушняк Г. С. Соціальний захист населення: теоретична концептуалізація та особливості державного управління // Теорія та практика державного управління. 2011. Вип. 2. С. 278.
- 22.Мальований М. Теоретичні основи забезпечення соціального захисту / М. Мальований // Формування ринкових відносин в Україні. – 2012. – № 5/1(132). – С. 174-185.
- 23.Мальований М.І. Фінансові аспекти функціонування системи соціального захисту населення в Україні: монографія. Умань: Видавець "Сочінський М. М.", 2016. 496 с.
- 24.Михайлівська І. М. Система соціального захисту населення в Україні: сутність, основні складові та напрямки вдосконалення / І. М. Михайловська, О. В. Неліпович // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 6 – Т. 4. – С. 255–260.
- 25.Міронова Л.О. Бюджетний процес: сутність, стадії здійснення та методи управління / Л.О. Міронова, В.Є. Дем'яненко, М.І. Буряк // Вісник ДДФА: Економічні науки. – Дніпропетровськ.: 2012. – №2 (28). – с. 127-133.
- 26.Міщенко Д.А. Механізми державного регулювання розвитку аграрного сектору економіки України: теорія та методологія. монографія / Д. А. Міщенко. – Дніпропетровськ: ДДФА, 2014. – 400 с.

27. Міщенко Д.А. Фінансування соціального захисту і соціального забезпечення в Україні / Д. А. Міщенко, Л. О. Міщенко // Економічний простір. - 2016. - № 108. - С. 148-155.
28. Насібова О. В. Теоретичні аспекти фінансового забезпечення соціального захисту населення. *Економіка та держава*. 2019. № 8. С. 35–40. DOI: [10.32702/2306-6806.2019.8.35](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2019.8.35)
29. Огінська А.Ю. Соціальний захист населення та фінансовий механізм його реалізації: теоретико-концептуальний зріз // *Економіка та держава: науково-практичний журнал* / Ін-т підготовки кадрів держ. служби зайнятості України; ТОВ «Ред. журн. «Економіка та держава»; редкол.: Федоренко В.Г., Кучеренко Г.Б., Амоша О.І. [та ін.]. – Київ, 2018. – № 4, квітень. – С. 131-136.
30. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
31. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики. URL: <https://www.msp.gov.ua/main/Pro-ministerstvo.html>
32. Павлюк К.В., Степанова О.В. Модернізація системи соціального захисту в контексті накопичення соціального капіталу в Україні. *Фінанси України*. № 6. 2012. С. 15—29.
33. Піскова Ж.В. Генеза моделі сукупних видатків // Міжнародна науково-практична Інтернет конференція «Актуальні проблеми та шляхи забезпечення соціально-економічного розвитку країни та регіонів» – Дніпропетровськ: ДДФА, 28.03.2014 р. – с. 38-40.
34. Положення про Міністерство соціальної політики України від 17 червня 2015 р. № 423. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423-2015-%D0%BF#Text>
35. Право соціального забезпечення в Україні : підручник / О. М. Ярошенко, Г. О. Барабаш, Н. М. Вапнярчук [та ін.] ; за ред. О. М. Ярошенка. 4-те вид., переробл. і доп. Х. : Право, 2015. С. 17

36. Право соціального забезпечення в Україні : підручник / Т. А. Занфірова, М. І. Іншин, С. М. Прилипко [та ін.] ; за заг. ред. Т. А. Занфірової, С. М. Прилипка, О. М. Ярошенка. 2-ге вид. перероб. і доп. Х. : ФІНН, 2012. С. 20.
37. Рудкевич, І.В. Етапи становлення та розвитку державної політики соціального захисту населення України [Текст] / І. В. Рудкевич // Інвестиції : практика та досвід. – 2011. – №4. – С. 99-102.
38. Руженський М. М. Соціальний захист населення: сутність та необхідність в трансформаційній економіці / М. М. Руженський // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 18 : Економіка і право. - 2010. - Вип. 9. - С. 52-57. - URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_018_2010_9_9.
39. Сидор І.П. Бюджетне забезпечення соціального захисту населення: теоретичні аспекти та вітчизняна практика / І.П. Сидор // Ефективна економіка – 2015. - №9. – С. 118-126.
40. Скуратівський В. Соціальна політика. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; наук.-ред. колегія: Ю. Ковбасюк (голова) та ін. Київ: НАДУ, 2011. Т. 1. С. 546–548.
41. Соціальний захист населення України : навч. посіб. / [авт. кол. : І. Ф. Гнибіденко, М. В. Кравченко, О. М. Коваль та ін.] ; за заг. ред. М. В. Вакуленка, М. К. Орлатого. К. : Фенікс, 2010. С. 187
42. Соціальний захист. Статистичний збірник /Statistical Publication. «Соціальний захист населення України». 2020 рік. URL: http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publzahist_u.htm
43. Сторонянська І. З. Фінансовий механізм соціального страхування з тимчасової втрати працездатності : монографія. / І. З. Сторонянська, А. О. Вікнянська. – Львів : ДУ «ІРД імені М. І. Долішнього НАН України», 2014. – 192 с.

44. Сучасні проблеми оплати праці в Україні в умовах кризи національної економіки. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки: зб. наук. пр. 2015. Вип. 27. С. 332-340.
45. Ткаченко Н. М. Мінімальна заробітна плата, зміни та їх вплив на заробітну плату та розмір статутного капіталу, на рівень життя. Вісник економічної науки України. 2019. №1. С. 132-136.
46. Устинов С. О. Співвідношення термінів «соціальний захист» та «соціальне забезпечення» в законодавстві України / С. О. Устинов // Юридична наука і практика. – 2011. – № 2. – С. 90–95
47. Філіпчук В. Р. Соціальний захист населення: зміст категорії та відповідність викликам глобалізації / В. Р. Філіпчук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. - 2018. - Вип. 20(3). - С. 106-110. – URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_20\(3\)_24](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_20(3)_24)
48. Як змінювався рівень безробіття в Україні за останні 17 років. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/07/06/infografika/suspilstvo/yak-zminyuvavsya-riven-bezrobittya-ukrayini-ostanni-17-rokiv>
49. Ярова Л. Система соціального захисту у країнах Центральної і Східної Європи / Л. Ярова // Освіта регіону. Політологія. Психологія. Комунікації [Текст]. — 2012. — № 1. — С. 122—126
50. Bagmet K. Financing social protection in Ukraine and the European Union: current situation and prospects / K. Bagmet, H. Obeid // SocioEconomic Challenges. - 2017. - Vol. 1, Iss. 1. - С. 54-59. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/seconch_2017_1_1_8.
51. Bonilla G.A., Gruat J.V. Social Protection: A Life Cycle Continuum Investment For Social Justice, Poverty Reduction And Sustainable Development. Geneva: International Labour Office, 2003. 57 p.
52. Camilleri, M. A. (2018), Market Segmentation, Targeting and Positioning. In *Travel Marketing, Tourism Economics and the Airline Product* (Chapter 4, pp. 69-83). Springer, Cham, Switzerland

- 53.Dudova I. Social protection as the key pillar of social systems in the European Union // Економічний часопис-XXI. 2014. № 07/08 (1). С. 37.
- 54.Grosh M. (2008). For Protection and Promotion: the Design and Implementation of Effective Safety Nets / Margaret Grosh, Carlo del Ninno, Emil Tesliuc, and Azedine Ouerghi. Washington, DC, The World Bank, 587 p.
- 55.Lefebvre R.C. (2011), “An integrative model for social marketing”, *Journal of Social Marketing*, Vol. 1 Iss: 1 pp. 54 – 72
- 56.The Encyclopedia Americana. Complete in 30 vol. New York, 1973. Vol. 25. P. 102
- 57.UN in Ukraine launched a Policy Paper on social protection with a focus on pensions within a high-level international conference. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/un-ukraine-launched-policy-paper-social-protection-focus-pensions-within-high-level>

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

РЕФЕРАТ
ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
на тему:

ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В СФЕРІ
СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Студентки 2 курсу 5м групи
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»,
спеціалізації
«Публічне управління та
адміністрування»

Науковий керівник :
доктор економічних наук,
доцент

Гарант освітньої програми:
кандидат економічних наук,
доцент

Павлової
Світлани
Олександрівни

Новікова
Наталія
Леонідівна

Дьяченко
Ольга
Володимирівна

Київ 2021

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, 3-х розділів, висновків і пропозицій списку використаних джерел і додатків. Основний текст роботи становить 38 сторінок, в т.ч. 3 таблиці, 6 рисунків. Список використаних джерел містить 57 найменувань, викладені на 6 сторінках.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних підходів до визначення ключових аспектів діяльності органів державної влади в сфері соціального захисту та надання практичних рекомендацій щодо її удосконалення.

Зазначена мета вимагає вирішити наступні завдання:

- проаналізувати підходи до визначення категорії «соціальний захист»;
- виявити особливості державної політики в сфері соціального захисту;
- проаналізувати роль Міністерства соціальної політики у формуванні системи соціального захисту в Україні;
- дослідити сучасний стан соціального захисту в Україні;
- запропонувати напрями удосконалення діяльності органів державної влади в системі соціального захисту.

Об'єктом дослідження виступає процес організації діяльності органів державної влади в сфері соціального захисту.

Предметом дослідження є теоретичні напрацювання та практичні рекомендації щодо діяльності органів державної влади в сфері соціального захисту.

З метою реалізації поставлених завдань використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: наукової абстракції – для визначення теоретичних підходів до розуміння системи соціального захисту (п. 1.1), особливості державної політики в сфері соціального захисту (п. 1.2); аналізу та синтезу, кількісного та якісного аналізу – для формування пропозицій щодо удосконалення державного регулювання сфери соціального захисту (Р.3) тощо.

У першому розділі проаналізовано підходи до визначення категорії «соціальний захист». Автори, незважаючи на очевидні відмінності в підходах до визначення категорії «соціальний захист», погоджуються у важливості загальної категоріальної оцінки поняття, як такого, що передбачає задоволення потреб всіх верств населення.

Досліджено роль Міністерства соціальної політики у формуванні системи соціального захисту в Україні. В Україні ключовим органом влади, що відповідає за формування та реалізацію соціальної політики і формує систему соціального захисту населення є Міністерство соціальної політики.

У другому розділі досліджено сучасний стан соціального захисту в Україні. Інфраструктура ринку соціальних послуг повинна бути модернізованою і конкурентною через впровадження механізму стимулювання постачальників підвищення якості послуг. Управління в системі соціальних послуг, передбачає механізм соціального замовлення для посилення конкуренції між постачальниками та покращення якості послуг, а також впровадження принципу гроші йдуть за одержувачем.

У третьому розділі запропоновано напрями удосконалення діяльності органів державної влади в системі соціального захисту. Попередній аналіз стану соціального захисту в Україні серед основних стратегічних напрямів державного регулювання, на нашу думку, можна виділити: подолання бідності та підвищення доходів, державні гарантії зайнятості, стимулювання розвитку загальнообов'язкового державного соціального страхування, пенсій, соціальних послуг, використання пільг та соціального захисту окремих категорій громадян, реалізація публічно-приватного партнерства.

АНОТАЦІЯ

Павлова Світлана Олександрівна

Діяльність органів державної влади в сфері соціального захисту

У випускній кваліфікаційній роботі визначено теоретичні засади визначення сутності поняття соціального захисту. роль Міністерства соціальної політики у формуванні системи соціального захисту в Україні. Досліджено сучасний стан соціального захисту в Україні. Особливо важливе значення має система соціального захисту, яка включає соціальні гарантії у сфері доходів та споживання. Запропоновано напрями удосконалення діяльності органів державної влади в системі соціального захисту. Завдання подолання бідності полягає в ефективному управлінні соціальними процесами та зосередженні зусиль на викоріненні бідності, зменшенні ризиків успадкованої бідності, задоволенні основних людських потреб і створенні умов для впевненості в завтрашньому дні.

Ключові слова: соціальні потреби, соціальний захист, складні життєві обставини, соціальні послуги, державне регулювання, соціальна політика.

SUMMARY

Pavlova Svitlana

Activities of public authorities in the field of social protection

In the final qualifying work, the theoretical bases of definition of essence of concept of social protection are defined. the role of the Ministry of Social Policy in the formation of the social protection system in Ukraine. The current state of social protection in Ukraine is studied. Of particular importance is the social protection system, which includes social guarantees in the field of income and consumption. The directions of improvement of activity of public authorities in the system of social protection are offered. The task of overcoming poverty is to effectively manage social processes and focus on eradicating poverty, reducing the risks of inherited poverty, meeting basic human needs and creating the conditions for confidence in the future.

Key words: special needs, social protection, difficult life circumstances, social services, government regulation, social policy.

РЕЦЕНЗІЯ

на випускну кваліфікаційну роботу
Павлової Світлани Олександрівни, студентки 2 курсу 5м групи спеціальності
281 «Публічне управління та адміністрування», спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»
на тему «ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В СФЕРІ
СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ»

У представлений роботі здійснюється дослідження теоретичних підходів до визначення категорії «соціальний захист», її втілення як однієї з системних частин соціальної політики в Україні та потенційних засобів вдосконалення її реалізації.

Перший розділ роботи розкриває теоретичні аспекти категорії «соціальний захист» та міжнародний досвід з її реалізації, а також механізм формування системи соціального захисту органами державної влади в Україні.

В якості джерел використовуються матеріали Державної служби статистики України, Міністерства соціальної політики України, законодавча та нормативно-правова база в галузі соціальної політики.

У результаті дослідження встановлено роль Міністерства соціальної політики України як ключового органу державної влади, що відповідає за формування та реалізацію соціальної політики і формує систему соціального захисту населення. Розглянуто актуальні проблеми та завдання, які необхідно вирішити шляхом реформування соціальної політики в Україні з метою підвищення рівня соціальної захищеності вразливих верств населення. Також було запропоновано шляхи вдосконалення існуючих процесів у системі державного забезпечення соціального захисту, які спрямовані на збільшення доступності соціальних послуг та проведено моделювання їх потенційного впливу на підвищення рівня життя отримувачів соціальної допомоги.

Робота справляє враження цілісної, обґрунтованої та добре аргументованої, що свідчить про високий рівень теоретичної та наукової підготовки студента. Варто відзначити ефективність використання джерел, послідовність у викладенні матеріалу, самостійність у проведенні дослідження, які привели до формування якісних та кваліфікованих висновків.

Загалом робота підтверджує науковий характер і заслуговує високої оцінки. Враховуючи складність і актуальність даної проблематики, вважаю за необхідне рекомендувати роботу Павлової С.О. до захисту.

Рецензент
Міський голова

I. В. Сапожко

Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Павлова Світлана Олександрівна,
повідомляю, що за результатами здійснення самостійної перевірки з
використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній
кваліфікаційній роботі на тему: Діяльність органів державної
безпеки в сфері економічного захисту
не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих
запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах.
Електронна версія роботи ідентична з друкованою.

« » 2021 року

(підпис)

Згода

Я, Павлова Світлана Олександрівна,

цим засвідчую, що є автором випускної кваліфікаційної роботи на тему:

“Діяльність органів державної влади в сфері соціального захисту”

несу повну відповідальність за достовірність, точність та повноту поданої у роботі інформації, жодна частина роботи не була скопійована, за винятком випадків, коли робиться належне підтвердження в присвоєнні. Я підтверджую, що у роботі не міститься державної таємниці або інформації для службового користування.

Цим засвідчую, що жодна частина цієї роботи не була опублікована мною раніше.

Я даю дозвіл на те, що моя робота буде направлена в інституційний депозитарій Київського національного торговельно-економічного університету і збережена в базі даних для майбутньої перевірки плагіату.

« » _____ 2021 року

Підпис

Павлова С.О.
Прізвище, ініціали